

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok	— — — —	2 zl. — kr.
Na pol roka	— — — —	1 „ — „
Na štvrt roka	— — — —	60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :
Dr. JOZEF JANDA.

Redakcia a vydavateľstvo : *Budapest,*
VIII. ker., Józsefkörút 35.
sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a nahodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je
10 kr. Rukopisy sa naspak nedávajú.

M. H. M. KÖNYVTÁRA
Hírlap-Könyvtár
Névedaknapió
100 J. év. M. év. 2. sz.

Malý Ježiš medzi dietkami.

Naša samospráva.

Liberálne vlády len nevedia a nemôžu vladáriť a šafáriť tak, aby pestovaná bola kresťanská svornosť. Vždy sa ony chvastajú, že v jak veľkej miere pestujú jednotu reči, náboženstva atď. A hľa, všetko im práve naopak vypáda.

Z náboženského ohľadu čo že vidíme v tejto veci?

Úplnú slobodu, tak že Uhorsko môže žiť i bez náboženstva, a nasledovne i bez Boha. Katolícka cirkev je len jedna, bárs čo sa reči cirkevnej a nepodstatných obradov týče, je ona latinská, grécka, armenská atď. Lenže tito všetci katolíci preto len jednu a tú istú hlavu majú v Ríme, jednu a tú istú vieru vyznávajú, tie isté sviatosti užívajú.

A hľa, v zákone je predsa reč osobitne o rímskych katolíkoch, osobitne o gréckych katolíkoch a osobitne o armenských katolíkoch. O týchto je tak reč, ako by oni osobitné cirkve tvorili.

Lenže toto rozdelenie nám nebude škodiť, lebo naša cirkev je na skale vystavená, podkopaná sa nedá.

Keď sme ale tak na seba nechani, žiadame autonomiu, samosprávu. Žiadame právo aj pre svetských katolíkov, aby aj títo mohli byť na pomoci cirkvi v tom boji, ktorý vedú proti nám zednári. Nech aj svetskí katolíci majú slovo v cirkevných záležitostiach, ktoré sa netýču článkov viery a obradov cirkevných.

Keď svetskí katolíci budú mať právo, v záležitostiach cirkve ohlásia sa, vtedy o veľa viac im bude záležať na tom, ako sa vodi cirkvi.

Lenže vláda je veľmi tvrdá v tejto veci. Štát má byť u nás beznáboženský, to jest pred ním sú všetky prijaté cirkve a či náboženstvá rovnaké, a predsa nás katolíkov nechce oslobodiť od svojho ttorstva. Naše základiny, ktoré činia asi 50 millionov zlatých, sú v hrsti vlády; okrem toho mnohé hodnosti cirkevné závisia od vlády, na ktorej navrhovanie ich udeľuje veličenstvo. Ba i samých biskupov nám vláda dáva.

Tieto práva nechce vláda z ruky vypustiť. Slovom u nás má štát práva v cirkvi katolíckej, nemá ale povinnosti.

My ale predsa nesmieme klesať. Ústavnou cestou musíme za svoje práva bojovať, aby sa mohly pozdvihnúť naše školy, kostoly, ba i naša spoločnosť katolícka.

Iné cirkve majú samosprávu, samé manipulujú so svojím imaním, samé si volia duchovenstvo atď. A nám by sa nemalo dopriať takéto právo autonómie? Či je kat. cirkev naozaj horšia, menšej pozornosti a vážnosti hodná, nežli iné cirkve?

Ale prečo, nech nám to povedia páni liberáli!

Zakiaľ štát katolíckú vieru uznával za krajinskú a ju vyznačoval nad iné cirkve, zatiaľ to malo smysel, že vláda čo zastupiteľkyňa štátu toľké práva užívala v živote cirkve. Teraz ale, keď je beznáboženstvo zákonom, keď je cirkevná politika na celej čiare prevedená; keď toľkí ľudia sa už nachádzajú mimo lona všetkých cirkví, keď tedy duch kresťanský klesá; v tejto dobe je potrebné, aby si cirkev sama mohla byť správkyňou svojich záležitostí.

My potrebujeme seba-povedomú katolíckú spoločnosť, akej si ani myslieť nemôžeme bez samosprávy. Samospráva spolu drží členov, z ktorých ešte i teraz mnohým záleží na záležitostiach cirkve, ktorí ináč veľmi slabou vierou vládnu, a ktorí — keby nebolo samosprávy — v bahne nevšímavej a ľahostajnej lenivosti by trávil drahý čas. Áno v záujme cirkve je potrebná samospráva.

Je ale ona potrebná i v záujme samého štátu. Vidíme, ako zuria u nás zednári, ktorí sú nepriateľmi kresťanstva, zvlášte ale katolíctva. Vidíme, ako zuria u nás socialdemokrati, ktorí bez Boha, bez viery a bez vlasti chcú žiť.

Namáhanie týchto fiktusov zastaviť v stave jedine katolícka cirkev, ktorá bude-li mať samosprávu, ešte mohutnejšie bude v stave bojovať proti nepriateľom kresťanstva.

Ach však by len utešenejší bol dnes obraz tejto vlasti, keby sa s nami katolíkami tak skúpo nezachádzalo, keby prevedenie našej autonómie sa neodkladalo, a keby sa mu do cesty všelijaké prekážky nekladly. V Uhorsku, kde všetky ostatné cirkve vládnu autonómiou, cirkev katolícka, ktorá

jej ešte nemá, tak vyzerá, ako silný obor po-
viazaný, ktorý nemôže svoju silu použiť, ktorý
žalostným okom sa díva na pole účinkovania,
ku ktorému nemá prístupu.

My tedy žiadame samosprávu, bez ktorej
žiadnymi sľubami a peknými rečami sa nene-
cháme uspokojiť.

R. Z doliny.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ludové shromaždenie v Oslope krásne vypadlo. Práporami boli ozdobené domy, banderiumom boli vi-
taní hostia. Gr. Juraj Esterházi, farári: Sebestén, Borka,
Hesz, Hegedüs, Bognár, Miller, Pálffi, Petheó; hl. horár
Riffer; kaplán Sebestyén atď. Rečníci shromaždenia
boli pozdravení dekanom Jozefom Sebestyénom. Shro-
maždenie zahájil predseda gr. Aladár Zichy. Jár Molnár
opísal smutné pomery, v ktorých sa ľudová strana
utvorila. Utešenou podrobnosťou rozložil program
ľudovej strany dr. Fraňo Major. Medziiným i to pove-
dal, budú-li voličia spoludržať, konečne sa im len
predsa musí ujsť víťazstvo. Na konci shromaždenia
predseda A. Zichy ďakoval všetkým, že umožnili toto
shromaždenie tak skvele podarené. Sľúbil ľudu, že
ľudová strana aj odvčulka v záujme ľudu chce rečníť,
jednať a činiť. Všetci do hromady ale chceme bojovať
za cirkev, za kráľa a za vlasť. (Zvučné eljenovanie.)

Ludové shromaždenie bude 8. okt. v nedeľu po-
poludní o 3. hodine na hlavnom námestí v Rajci. Pro-
gramm je nasledovný: 1. Zahájí shromaždenie predseda
Zoltán Zmeskal, krajinský vyslanec. 2. O cirkevno-
politických zákonoch bude rečníť Rudolf Krupec, stat-
kár vo Višňovej. 3. O spolkovvej záležitosti bude re-
čníť Jozef Steskal, dekan-farár; 4. O ľudovej strane
reční Karol Kálmán, krajinský vyslanec a farár. 5. Zá-
verečné slová predsedy. Jaké volby boli v r. 1896., to
dobré vieme. V Rajci to tiež nebolo ináč. Neohrození
občania rajeckého volebného okresu ale nenechali si
chuť vziať, ba týmto shromaždením dokázal chuť, že
neohrozene chuť vytrvať dod práporom ľudových kre-
sfanských zásad.

Rakúsko už má nové ministerstvo pod predsedom
grófom Clary, ktorý je i ministrom orby. Minister vnútra:
dr. E. Körber; minister osvety: dr. Harter; minister
pravosudia: rytier Kindinger; minister obchodu: dr.
Stibal; minister železníc: rytier Wittek; minister
obrany: gr. Welsertheimb. Poliaka ani jedného nenie
medzi týmito ministrami.

V Južnej Afrike pod istým vypukne vojna a to
pravdepodobne v tom najkratšom čase. Transwal ne-
môže vyhovieť žiadostiam Anglicka, ktoré na každý pád

chce mať vojnu. Tak Transwal, ako aj Anglicko sú už
celkom prichystané k vojne. Vopred sa nevie, či je
víťazstvo Anglicko celkom isté, jako si to ono zpočiatku
myslelo. Anglicka už do prenajmu vzalo prístavy por-
tugalské v Južnej Afrike. Hovorí sa, že i vojskom bude
Anglicku na pomoci Portugalsko.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

28. sept. sa započalo účinkovanie krajinského
snemu. Tak v snemovni krajinských vyslancov, ako i
veľmožov bol prečítaný kráľovský prípis, s ktorým sa
otvoril snem. Oznamené bolo viac mŕtvých pádov, veľ-
možom byly sdelené mena nových členov magnátskej
tabule.

29. septembra pred denným poriadkom Františ
Kossuth rečníl v záležitosti preloženia sochy Hentziho.
Hneď mu odpovedal ministerpredseda Széll veľmi vtipne
a medzi schvaľovaním všetkých strán, vyjmúc neod-
visliacku. Potom sdělil snemu, jaká práca čaká naň.
Žiadal by, aby čím skorej umožnené bolo i s rakúskej
strany svolanie delegácií. Ugron nemal námietky proti
predostreniu Szélla, proti tomu ale protestoval, aby sa
v otázke kvóty tak rozhodlo, jako vlani; základ toho
rozhodnutia vraj nezákonný bol. Ministerpredseda ale
dokázal, že mudrovanie Ugrona nemá základu. Väčšina
bola spokojná s odpoveďou ministerpredsedy. Na konci
zasadnutia na otázku vzal ministra orby Darányiho
ľudár Štefan Szabó, v záležitosti nebezpečia povodňou
zapričineného. Behom celého času, čo nebezpečie
trvalo, Szabó bol medzi svojimi voličmi a dobré rady
dával ľudu. Ľudáci aj mimo volieb poznajú voličov.
Po uspokojacej odpovedi ministra orby zasadnutie
koniec vzalo.

2. okt. Predseda Perczel sdělil vyslancom, že gr.
A. Pejacsevichs zomrel. Neodvisliaci zas doniesli do
spomienky pomník Hentziho. Či má snem zastúpený
byť na slavnosti, ktorá sa na 50 ročnú pamiatku arad-
ských národných mučeníkov konať má, sa nerozhodlo,
lež rozhodla sa odložila na druhý deň. Do delegácie je
zvolené 8 liberálov a ľudár gr. a dr. Ján Zichy. — V
snemovni veľmožov bolo krátke zasadnutie, na konci
ktorého do delegácie sa zvolili: biskup Smrečányi, gr.
A. Dessewffy, br. E. Harkányi, A. Lukáč a gr. E.
Pallavicini.

3. okt. Snemoveň vyslancov na návrh minister-
predsedy uzavrela, že na hrob mučeníkov národných v
Arade **6. okt.** sám predseda snemovne vyslancov po-
loží veniec. Okrem neodvisliakov, ktorí ešte aj vyru-
kovanie vojska žiadali, všetci vyslanci prijali návrh
Szélla. Najbližšie zasadnutie bude 9. oktobra.

Prírodopis grobianstva.

(Dokončenie).

4. V grobianstve je pohlavok to, čo je bozk v láske; s tým rozdielom, že v láske začínajú s tichým hladučkým bozkom, v grobianstve s tupým, trpkým pohlavkom dokonajú. A ponevác ale vo svete mocnejšie je grobianstvo, nežli láska, tým viac ceny hodnejšie je teda pohlavok, nežli bozk, on je úprimnejší od bozku, lebo judáške pohlavky sú nie, ale judáške bozky sú! Judáš bozkom zapredal Spasiteľa, na čo hneď svätý Peter tak od srdca a úprimne vyoflinkoval Malchusa sluhu Kajfášovho, že mu hneď ucho odletelo a odpadlo, a Spasiteľ pre túto úprimnosť Petrovu učinil zázrak a uzdravil odpadlé ucho toho sluhu; pri Judášovom bozku ale nechcel učiniť zázrak, lebo bozk bol falošný, radšej dopustil, aby sa Judáš obesil a viac žiadneho nebozkával. Mal som jedného známeho bohatého mlynára, ktorý na jarmoku predal šesť dobre vykrmených bravov za 500 zlatých. Stretne sa na dvore hostinca s ním jeden v panských šatoch oblečený kujon, a z ďaleka beží s otvorenými rukami ku mlynárovi, volujúc: „Ach, môj drahý pán Mynárik, však som vás už dávno nevidel!“ Obejmul ho, na dve líca vybozkával, postískal, a hneď sa odobral a zmiznul. Pán Mynárik o chvíľu zbadal, že bozkávajúci pán priateľ a panský kujon mu pudilár s päť stovkami ukradol, ktoré jakživ nevidel a ani len slovička o nich nepočul. Vidíš, pohlavok takú škodu, podlosť a ztratu nespraví, pohlavok je čnostlivejší, nežli falošný bozk!

5. Grobianstvo je dieťa prírody, prírody, zdvorilosť je dcéra kultúry. My zostaneme zdvorilí skrze obchod, obcovanie a potýkanie sa s ľuďmi. Keď sa o nich otierame, zostávame hladší a fajnovší, ale aj tenší a slabší. Grobianstvo je klát neokresaný, zdvorilosť je hoblík hladký, ktorý sa šmíka po drsnatých mravoch a obyčajoch, ale často zhubuje on aj mravy preč. Obyčajne sa hovorí, že nižší ľud a remeselník, a vraj najviac sedliak, ako dieťa prírody, býv najviac grobianom, lebo sa viac nachodí v stave naturálnom! To je pravda. On má vždy do roboty s divočenou prírodou, ktorá od Adama počnúc nechce poslúchať a všetko mu na truc robí, čo aj Boh predpovedal Adamovi neposlušnému, „a v potu tvári ješ budeš chlieb svoj, a ona sa ti odplatí trním, bodliáčim a zelinou“. A sedliak boj krutý (veru nie civilisovaný dľa konvencie ženevskej) vedie a to veru divoký s prírodou. On zem železom mučí, pichá, chrbát jej ostrým pluhom trhá, špicatou bránou češe, kyjom jej vredy roztlká, motykou ju raní, rylom prevracia, ťažkým železným valcom jej po prsiach sa vláči,

vidlami ju pichá, skaly, ktoré ona miluje, „na truc“ von zo žalúdka jej vyhadzuje, zelené vlasy jej vyškľbuje, kde sa len čo zeleného na hlave jej ukáže, to jej vytrhá, a miesto čistého zdravého pokrmu so zhnitým, smradlavým hnojom ju krmí, a ona jemu just na truc čisté seno pošpatí, dá mu kúkol, burinu, zelinu, aby sa s ňou hrdloval a natahoval. On grobiani prírode, a ona jemu; teda nie je divno, keď takýto syn prírody ako sedliak, nemá príležitosti sa v divej náture grobianskej ohoblovať. Tak je to aj s remeselníkom. Kováč odpovedá kladivom, keď ho do chrbta hodí za tebou s horúcim zlorečením. Šuster s lápsikom sa vypráva, a so smolou ti prílepí také grobianstva, že ani lúh ti to hneď nesmyje. Šlajfiar s najostrejším jazykom bude vykričať za tebou, keď mu povieš, že britva jeho ti bradu trhá, atď. Teda aký človek, taká reč, hovorí príslovie. Od vola sa len kus mäsa žiada, keď niet mäsa, nuž hladajú a žiadajú vola — grobianstvo je teda dieťa prírody! Mne sa to vždy líbi, keď si dve sedliacky alebo dve remeselnícky grobiana, a grobianstvo svoje pri konci s tým skoní, keď jedna druhej na dôkaz, že sú deti prírody, ukážu si za chrbátom tú naturálnu čiastku tela svojho; ženičky takéto užívajú čiastku tú za zrkadlo, aby sa každá uznala, že veru je ona opravdová dcéra prírody! A ich to nič nekoštuje; kde naopak, keď si dve urodzenky, dve pani veľkomožné grobiana, tým dokonajú, že si jedna druhej „na truc“ nakúpia drahé manžily, zlaté, diamantové oringle do uší, zlatú reťaz s hodičkami, ohromné forgo z chvosta štrucového (aby aspoň z jeho zrkadla nič čo vidno bolo) a jedna druhej „na truc“ pod oknami sa prechádza, aby jedna druhú taktó vymoresila. No toto už není naturálne, to ide so škodou. Muž sa škriabe, že budilár nestačí, a všade samý hnev. Tá pani sa hnevá, že jej to nestačí a z hnevu robí tiež dlhy na také demonštrácie, druhá ju tiež so škodou svojou hnevá, a muž sa tiež hnevá. — Nie tak sedliak a remeselník, ten sa chytro tomu zasmaje, keď si ženy ukazujú svet za chrbátom, a toho nekošuje nič, má hotové lacné divadlo a „opernhaus“, na ktorý žiaden štát nemusí dávať subvenciu, ako na veľkopanské divadlá musia chudobní ľudia platiť a nevidia nič! Teda: naturalia non sunt turpia, t. j. prirodzené veci nie sú ošklivé. Keď ale pri veksloch jeden druhého ošudí a okabáti, to už volajú „turpiššág“, že to je „ošklivosť“. A takýchto ošklivostí sa dopúšťa viac fajnovších ľudí, nežli synov prírody. Čítaj „Kresťana“ a najdeš, kde čo a koľko defraudoval, bankrotiroval, švindloval a od samej statočnosti do Ameriky na „lustrajsu“ zutekal. Nie syn prírody, ale syn zdvorilosti a fajnovších manírov tak robí. Syn prírody: sedliak, remeselník

ide do Ameriky, aby odtiaľ peniaze doniesol pre každého. Syn kultúry vo fajnových rukavičkách, civilisovaný švindler a učený kujon zase vynáša z domu, z vlasti, zo štátnej kašy, úradné peniaze pokradené do Ameriky! Kde je väčšia čnosť? V tvrdých grobovitých mozoloch, a či v takých fajnových, bielych, rukavičkou prikrýtych ručičkách?

Nie ale každý človek prijme politúru. Sú ľudia, ktorí nikdy nevyndú zo stavu grobianstva. Niektorý človek je od natures tak grobiansky, že smiešnym zostane vtedy, keď chce byť zdvorilým, tak ako medveď len vtedy je smiešny a žartovný, keď tancuje a komplimenty robí.

Keď teda grobianstvo je naturálnou čnosťou, a nie kunštovnou, každého priateľa ľudu to zarmucuje, keď vidí, že táto naturálna čnosť behom časov z mnohých kruhov spoločnosti ľudskej pomaly zmizla. Vskutku by to človeka celkom zronilo, keď by on nevedel, že aj ten najvyšší, najzdvorilejší človek má niekedy také chvíle a doby, kde on k takej zafarbenej nature omnoho bližšie stojí, nežli by to on myslel a veril! No že ktorý ústav má väčšiu auktoritu, ako parlamenty, kde vyslanci také zákony môžu vyniesť, že ňa za prestúpenie nejakého zákona môžu obešiť, vyhnať, všetko ti zhabať, do žalára ňa hodiť, ústa ti zapchať, vojská rozmnožovať atď. Teda vyslanci parlamentov môžu rozhodnúť nad životom, nad smrťou, nad majetkom, sú otcovia štátov, sú múdri, civilisovaní, učení, zdvorilí, nuž a hľa, francúzski vyslanci v sneme sa bili, vyhadzovali, pohlavkovali, a vo Viedni v bitke si aj šaty trhali, kalamáre o hlavy trepali, keď po hlavky nesáčily, — nuž asi takto vyzeralo, ako keď sa sedliaci v krčme na hody bijú, trhajú, sebe nadávajú, sa oflinkujú, vyhadzujú, fľaše si do hlavy metajú, s tým rozdielom, že v štátnych parlamentoch sú páni fajnoví, dľa rukavičiek, fraku a vzdelanosti: v krčmových parlamentoch pojednávajú ale obyčajní ľudia, necvičení, suroví, naturálni, ako klát. Vidiš, že sa natura nezatají ani vo fraku, ani v kožuchu, ako starý latinák hovorí: a keď natura aj s vidlami vyženeš, ona sa ti zase vráti! Obleč ju či do uniformy, či do fraku, a hoc aj do reverendy, veru ona sa za tají nedá. Však Alžbeta kráľovná anglická a turecký sultán ani len pod zlatou korunou cisárskou neboli v stave natura udržať, ona zpod koruny vyskočila a pohlavky rozdávala, ako to historia dokazuje. Mnohí ľudia sú pyšní na svoje grobianstvo. Oni myslia, že sú ako kaviar, ikry rybacie, ktorý čím je grobovitejší a zrnatejší, tým váženejší a drahší. Grobianstvo a básnictvo sú zrodené vlastnosti, ako básnik, tak aj grobian sa musí takým už narodiť, „poeta et grobianus

nascitur“. Ono sa nedá*) skrze usilovnosť a napodobnenie privlastniť, ako zdvorilé komplimenty, salónové vyskakovanie, hrbenie a dľa istej mustry otriasanie ruky pri pozdravení. Čo sa dá falšovať, to sa skôr naučí človek. Grobianstvo sa nedá nijak pretvarovať a slová vyberať a komplementovať. Nemec si vypožičal výraz na grobiana od sedliaka a volá grobiana „Flegel“, „cepec“. Slovák tento výraz neužíva, lebo to vie, že samo v sebe sa to rozumie, že grobian uderí všade ako „cepec“ alebo cepy, on radšej užíva za to od Nemca vypožičaný výraz: „grob“, koncovku „ian“ to si sám už doložil; „ian“ alebo „jan“ to má v obehú často počuť: „no ty „Jan-o“ surový!“ Kde už žiadna moc nenie v stave z ľudského srdca zlaté zrnko vynútiť, vylákať, tam veru grobian svojou cepcovou mocou mnoho takých zrníek vymláti. Čo sa láskavým slovám neprizná, to sa potom cepom grobianskym vyjaví.

„Čo často nevidí rozumného rozum,
to „cepec“ grobiana privede na um.“

Grobianil Janko Chorlavý.

*) Kresťan s pomocou milosti Božej aj tú najsurovejšiu prírodu je v stave tichou učiniť. Red.

Soznam milodarov

na kostol Panny Marie na Hore Levočskej.

Podáva: Ján Straka.

Robotníci Košický Frankovej fabriky 322 zl.; Vendelin Rusnak, farár z Lubotini 30 zl. 50 kr.; Pavel Lukčo z Novočand 26 zl. 20 kr.; Ruž. spolok z Bardiova 20 zl. 24 kr.; Ján Onderčo sbierka z Močidlán 17 zl.; Ondrej Sikorský, farár z Tulčika 16 zl. 30 kr.; Engelbert Turkovič zo Žiliny 10 zl. 15 kr.; N. z Paňovec 7 zl.; Ján Onderčo, sbierka z Močidlán 6 zl. 19 kr.; Ján Štefančík 6 zl.; N. N. z Nov. Mesta nad Váhom, N. N. z P., N. N. z Bardiova, Jozef Darab z Košic, Terezia Drábek z Košic, Ruž. Braterstvo z Tripšu po 5 zl., Jozef Hlavačík z Krompach 4 zl. 50 kr.; Zuzanna Kačir z Košic 4 zl.; Ján Mačinga 8 zl. 70 kr.; Anna Dolak z Košic 4 zl. 50 kr.; Adalbert Majer z Kaevina 5 zl. 80 kr.; Ruž. Braterstvo 4 zl. 84 kr.; N. N. z Kikeda, Štefan Anđel z Kertovec; Ruž. Spolok z Richvaldu po 3 zl.; Štefan Paľa z Kojecic 2 zl. 70 kr.; Štefan Marisčák z Košic, Ondrej Furian zo Zubaku, Anna Hajduk z Košic, Jozef Bieleň z Horných-Opatovec, Zuzanna Alexy z Lupt. Sv. Mikuláš, Anna Imrych z Košic, Alžbeta Vargovčík z Košic, N. N. zo Žiliny, Maria Tóth zo Széplaku, Štefan Lapšanský z Hrabušic, Andrej Kubinsky, Augustin Kováč zo Svini, Katerina Jakubek z Richvaldu, Julia Urda z Košic, N. N. z Bačkova, Maria Haršagi z Kecerpekfen, Ján Martinkovič z Almaša, N. N. z Novej Belej, N. N. z Krušetnice, Adam Eliaš z Kavečan;

Alžbeta Margecansky z Kavečan po 2 zl.; Maria Jakubik z Košic, Maria Minarik zo Stražova, Andrej Štefan z Košic, Štefan Štanga farár, Jozef Majčik žandár z Oravi, Ignác Orolim z Nándorhuti, Maria Orolim z Nándorhuti, Ján Kotoč z Nándorhuti, Anna Takáč z Očvara, Alojz Tichy z Eupt. Sz. Mikulás po 1 zl.

(Pokračovanie nasleduje.)

Naše zemanstvo de Bohunic, de Oklavenic a Nikdenic.

Nebohý náš ujec Juro Vidličkay de eadem et Bohunic, zeman zo 48. roku, ktorý na Bielej Hore pri Smoleniciach a pri Budatíne blízko Žiliny bojoval proti kopaničiárom hurbanistickým, avšak ani v jednej bitke sa nevyznačil a len v krémách víťužil, opatroval pod posteľou jednu maľovanú a na dva kľúče zatvorenú truhličku, ku ktorej sa žiaden ani len priblížiť nesmel, lebo tu sa opatroval poklad najdrahší, zemanské „armálesy“ celej našej familie. On ako najstarší úd familie kľúče od tej truhlice vždy pri sebe nosil, a my sme boli všetci pyšní na to, že máme v truhlici familiárnej dôkazy nášho zemanstva. A preto aj na základe týchto v truhlici zatvorených dôkazov „mýto“ alebo „kompu“ na Váhu sme nikdy nechceli platiť, ako zemani, prečo aj mýtnici vždy mali s nami mrzutosti, keď žiadali od nás nejaký dôkaz zemanstva. Ujec náš jediný dôkaz zemanstva vždy ukázal, keď išiel z mesta, že bol opitý ako snop. Cez mýto rozšibal kone a prebehol, lebo ako zeman mýto platiť nemusel, z čoho obyčajne nadávky a kriky povstali, a mýtnik za nami vykrikoval: hen tí trhani, šklbani, hladoši, všiváci, škohloši, korheli atď. Ujec na to nič nechal, nech len mýto neplatil a právo svoje regálne použil.

Ujec nás, ako zeman toho času, obyčajne celé dni sedával u Abrahama pri orešanskom vínku, a cigáni celé dni a noci vyhrávali, z čoho doma povstala vždy mrzutosť, svady ba aj bitky. Keď sa tetka nevdala a po zemansky nehrešila, tak sa ujcovia bili. Bol som svedkom takejto bitky zemanskej: starší ujec vytiahol oje z voza, mladší zase lievču z kola, a ktorý ktorého ovalil po pleciach, po chrbáte, až konečne otec môj ich s putňou vody obliat, ako psov, a vtedy prestala krvavá bitka. Smerenie nasledovalo zase len u Abrahama. Abraham a jeho žena Chava ale aj radi videli zemanov u seba, lebo keď prišiel komput, oni celú úrodu si vykomputovali, tak že zemanom nič nezostalo, ako na konto len ďalej zase piť, dokiaľ nepríde nový komput v zatvách! Pri ktorých komputoch veru naša „kuria“ zemanská opustená a otrhaná zostala. Slniečko hneď zavčas rána nám cez deravú strechu zavinšovalo dobrý deň, a ani dažde a lejaky sa ani len nepýtaly, či nám môžu našu kuriu od smetí povyplokovať, keď

sa cez dach deravý vovalily. Jedna polovica múru izby, v ktorej ujec residoval, musela byť podopretá, lebo sa vyhrážala so spadnutím. V maštali sa prevalila poval a zabila dve teliatka; stodola ku západu nachýlená ukladala sa ľahnúť, komín spoločný kurialny shodil víchor, skoro tetku zabil pri varení! Reparáciu kurie jeden na druhého odtískal, môj otec na ujca, tento na otea, lebo vraj má viac, dostal s matkou dve konopniská. A čo ujec u Abrahama a u Dúvida prezemančil, to tetka nijak nemohla do rovnováhy doniesť, čo na trh vynášala: mlieko, sír, vajcia, maslo, kurence, tekvice a kukuricu na varenie, to všetko nestačilo, celá kuria išla dolu Dudváhom. Nuž ale sme len predsa boli zemani a ujec ešte viac, lebo on bol „vitézľo“ z Bielej Hory a od Budatína, kde čižmy ztratil pri úteku cez Duben.

Mali sme sestru menom Böske (Liza), ešte aj táto dala cítiť hofierskym a břešským devám, že je ona zemanská „kišasoňa“. V robotný deň sa ona síce nelíšila od ostatných hofierskych dievčeniec, lebo jej bosé nohy ostré strniská tak dopichaly a dokrváčaly, keď husi pásala, ako aj ostatným dievčencom. Slnko jej tvár tak začadilo, ako cigánke. Nuž ale keď prišla nedela, tu Böske kišasoňa zemanská vytiahla paraplu ešte po nebohej organistovej, ktorú do daru dostala. Vložila si na hlavu slamený širáčik, ozdobený so slepým makom červeným, a ritišpornom, v ruke niesla ručník a garafiu, a tak išla do kostola — s vrzgajúcimi topánkami — do prvej stolice, do ktorej sa veru ani len kováčova dcéra neopovážila si sadnúť. Böska sa v stolici komposessoratnej ako sliedka v koši uložila, otvorila si modliacu knižku „Štepná zahrádka“ a predkladala z nej, čo si má Pán Boh uvažovať, keď sa jedna zemanská kišasoňa s ním ide rozprávať!

Ujcovi chlapeci a my, keď sme kravy pásali po komposessorátskych pažitách, bĳali sme sa s hofierskymi chlapcami, vo vrbách sme vrabcov vyberali, hrach zelený kradli, a susede starej Rozine okná s lodbou vybĳali. Všade sme prednosť museli mať. Ale aj pán organista nám zvláštnu prednosť dával s trstenicou, lebo sme sa nič neučili, ako zemani sme sa nič nemuseli učiť, čo ale organista do ohľadu nebral a nám nielen naše vysoké uši zemanské ponatahoval, ale nám aj každodenne po našich natiahnutých nohavičkách zemanských také horúce povypaľoval, že bych bol ja aj kameň prehryzol, keď by mi bol medzi zuby prišiel!

Ujcovi chlapeci, omnoho od nás starší, vystúpili von z našej zemanskej školy, boli už súci do grammatiky. Vedeli „ajmolane“ po maďarsky a nazpamäť po latinsky „galina multorum pulorum sollicita mater...“ Chlapeci títo sa veru ani v školách neučili. Na čo by sa zeman učil! Vychvaľovali sa, že však sú bohatí, sú zemani, netreba sa im trápiť. Ujec ako nemúdry platil, lebo chcel nasilu mať z chlapcov páňov veľkomožných, aspoň viceispán aby bol jeden z nich, druhý officier a ostatní radní páni. Professor a direktor radili ujcovi, aby si chlapcov domov pobral, že inak prinútení ich

budú zo školy vyhodit, lebo že nie každý človek je na všetko súci, ale každý človek je len na niečo súci. Že z chlapcov môže mať dobrých juhásov, kanásov, však hrešíť už vedia, ako kočišia, a zvlášte že zo Zoltána bude len „čirke fogó“, čo kurence kradne. Ujtec uprosil, aby aspoň len školský rok skončili. Chlapci doniesli na vakacie svoje „testimonium“ samé „klasis tercię“ a „nullos“, t. j. že zhola nič nevedia! Ujtec zašiel k pánu farárovi, aby mu to prečítal a radu dal, či by mohol pýtať štipendium na niektorého, ktoré štipendium familiarne je, lebo voľakedy Vavrinec Vidličkay, kanonik, založil také. Pán farár odpovedal: Jurko Vidličkay, vezmite žilu na takých oslov, galganov a trubyrohov! Však prepadli zo všetkého a to na hanbu! Škoda toľko peňazí! A že vraj štipendium! Takí osli ho nedostanú! Vždy som vám hovoril, že zle si vychovávate synov, učíte ich hrešíť, Boha, kríž, sviatosť, hrob, kňaza, sviecu! Tu máte ovocie! Dajte tých faganov slúžiť do majera arendátorovi panskému za paholkov a kočišov!

Ujtec ako obarený prišiel domov. Ejne kufaláncoš, teringetít, kölkök zaňád, lihaj! Prvý bol Arpád. Arpádove výhovorky, že sú professori zlí, nespravedliví a že diškreciu žiadajú — to neplatilo nič, a dostal žilou takých dvanásť, že do stoličky zahryzol. Prišla výplata na Zoltánka, tu sa Arpád tešil, lebo Zoltán bol citlivejší a tak chytil ujca za nohu a zahryzol mu do „líta“, že ho hneď prestal drať. Ostatní poutekáli kde ktorí. Naša bosá kišasoňa sa zo žiakov gymnasiálnych vysmievala.

Ujtec ako nemúdry chce ešte ďalej dať študovať chlapecov a peniaze vyhadzovať, ale pán farár ho veľmi odhovára, že na čo panských lumpov vychovávať a malý majetok zničiť. Ujtec o niekoľko rokov zomrel; pamiatka jeho zostala naznačená v knihe Abrahamovej, a roľky jeho prišli do lona Abrahamovho. Arpád ako najstarší sa oženil, vzal si zemanku, aby sa krv so sedliackou nepomiešala. S touto zemankou okrem jej papule flajnárskej nedostal nič, jej otec poručil všetko Dúvidovi. Papuľa tejto urodzenej nadasonky prevýšila aj štyroch husárov, ktorí štyri kapitulácie vyslúžili. Poneváž ale nebohý ujtec so svojim hrešením vyhnal z domu svojho Boha a sv. kríž s jeho požehnaním, nuž ani Arpádovi sa dobre nevodilo. Jablko nepadne ďaleko od stromu, nuž aj Arpádko ako perpendikel sa vždy kolembal od Abrahama ku Dúvidovi a od Dúvida ku Abrahamovi! A poneváž bol zeman „de Bohunic“, nuž štolu liberu tiež tak platieval farárovi a organistovi, ako jeho tatko, a miesto reparácie kostola reparoval „šentúch“ Abrahamov, lebo však bol zeman „de Bohunic“.

Po smrti ujeovej boli sme všetci zvedaví na tú maľovanú truhličku a na ten náš zemanský diplom a armálesy. Naš nebohý tatko ako po ujeovi najstarší otvoril truhličku, z ktorej potuchlina, plesnina a prach vystúpily a samé mole a červotoč sa objavily, písma a listiny do polovice zhryzené sme vytiahli. Diplom a armálesy! Nikde nič! Jeden veľký papier s pečiatkou sme

vytiahli, hľa, tu sú armálesy! Z osnovy listiny tej ale sme vyrozumeli, že to bola len „cessia“, dľa ktorej náš pradado Juro cediroval a prepustil pol „sess'e“ urodzenému a generózovému pánovi Ferovi Stodolay za niekoľko obedov pánskych a za 12 krčahov vína šintavského! Ejne, teringetét, hovoril otec, to je veru pekný diplom, sviňský a nie zemanský! Konečne sme našli polovičku z jedneho odpisu, z ktorého sme pomocou pána farára vyrozumeli, lebo bol latinský odpis, že akýsi Jano Vidlica bol v primacialnom majeri v Nových Zámkoch akýmsi „tizedešom“, asi hajdúchom nad polnými robotníkmi, ktorého „tizedeša“ primáš Kolonich po vojnách tureckých vymenoval za „libertina“, že nemusí panštinu robiť a aj mlynok si môže na potoku vystaviť. Teda sme nie zemani, hovorí tatko, ale len takí „fofcici“, alebo „škultetici“ a odtiaľ snád „škohloši“, ako nás titulovali mýtnici, a aj pán farár pre tú štolu liberu. Teda címer, ktorý užívala naša familia, bol len vypožičaný a nesprávne užívaný na pečiatkach. Snád preto ho užívali v našej familii, lebo sa srovnával s tradíciou familie našej; v címeri bola ruka a držala „urnu“, podobu mala s krčahom, a krčah vo familii našej veľku rollu hral, ľúbili všetci z krčahov si upíjať, až konečne všetko prepili aj s címerom, ktorý sa k Abrahamovi nazpät dostal. —

Časy zemanské, mánotratnosť, musiky, tučné obedy, tance, karty, poľovačky, hrešenie na sedliactvo, výstupky, korhelice dnešný deň už ztratili významu zemanského, také veci nečinia človeka šľachticom, alebo zemanom, ale lumpom! Dnešný deň je každý statočný, poriadny, svedomitý, nábožný, vlúdny ľudský človek, ktorý dáva Bohu, čo je Božie, a cisárovi, čo je cisárovo, bárs by on aj nemal sedem kurialnych sliviek alebo vrb. Zemanmi, šľachtiami sme všetci zostali pri sv. krste, tu sme dostali armálesy od Duchu svätého, že patrime medzi „Gentry Club“ nebeský, že sme dedičia kráľovstva Božieho! Buď hrdý na toto svoje nebeské zemanstvo a na svoj címer, v ktorom je kríž ako mocná zbraň proti nepriateľovi duše tvojej. Ži ako opravdový šľachtie Pána najvyššieho, a budeš mať veľkú česť, keď ňa voľakedy, snád už aj zajtra, do toho „Gentry Clubu“ nebeského povolajú, kde sú len sami zemani Ježiša Krista.

Maľoval pcd javorom

Janko Chorlavý,
zeman v krpeoch a hunke.

Pražský arcibiskup barón Skrbenský je už do úradu uvedený a aj prisahu složil 2. októbra vo viedenskej nunciature.

Knieža arcibiskup Kohn je veľmi chorý, zapálenie ľadví znebezpečuje jeho život.

Vízazstvo ľudovej strany v Luptove O kresťanských spolkoch bola reč na valnom shromáždení stoličného výboru. Farár Kekát sa ponosoval, že kresť. spolky veľmi zriedka môžu dostať právo merania nápojov a predávania tabáku. Podžupan Palugyay povedal, že on je priateľom spolkov, ale vyšší kruh nevyhovel vždy jeho návrhu. Kekát navrhol, aby stoličný výbor odvčulka na pomoci bol spolkom. Rakovsky ešte zväčšil návrh Kekáta. Hl. župan Kürthy žiadala, aby sa prešlo na denný poriadok, lenže jeho návrh 43 hlasmi proti 40 hlasom odmrštený bol. Proti hl. županovi hlasoval ku pr. aj služný Horánszky, pisár Andreanszky atď.

Liberálna strana a kvóty výbor. Do kvótového výboru kandidovala liberálna strana nasledovných liberálnych vyslancov: dra grófa Alberta Apponyiho, grófa Albina Csákyho, Maxa Falka, Ferdinanda Horánszkeho, Ľudevíta Langa, Alexandra Matlekoviča, Augustina Pulszkého, Kolomana Tiszu, Mikuláša Tomasiča.

Protestant zememerač u pápeža. Arne Borman norvegský zememerač šťastlivý bol nedávno na výsluchu byť u pápeža. Prosil ho o požehnanie, ktoré mu jeho sviatosť aj udelil. Aby mohol viackrát byť takým šťastlivým, v Ríme sa usídlil.

† **Liberálny vyslanec gr. Artur Pejačević** zomrel v 54. roku veku svojho.

Nemilosrdná matka. Maria Sors bývala v Bpešti so svojim 12 ročným chlapcom, ktorého hrozne otkala. Viac bitky dostal ten chudák, nežli chleba. 28. sept. ho bila, on kričal, naraz utíchol. Súsedia zlé tušiace vbehli do siene, kde videli dieťa v krvi ležať na zemi, matka ale železný hrniec držala v ruke. Keby nebola polícia prišla, boli by ju aj zabili. Chlapca opatrujú v nemocnici. Sotva vyzdravie.

Liberálna smrť liberálneho notára. V aradskej stolici leží obec Kisjenő. Tu bol behom 30 rokov notárom Adalbert Hirsch, potom na odpočinok šiel, 30. sept. ale popoludni o 2. hod. do hlavy si strelil. Hned zomrel. Nevie sa, prečo to urobil. Už ho i pochovali. Jaký život taká smrť. Liberálny život, liberálna smrť.

Noví statkári. V Pätikostoloch je 67 virilistov a medzi týmito je 23 židov. Najprvší virilisti vyjmúce jedného všetci sú židia.

Kohn—Schwarz—Bauer—Weber sa volá ten panák, ktorý teraz žije v Holomúci v miestnosti vyšetrojúceho súdu. On nedovolené figle stváral; a vysvitlo, že jeho pôvodné a opravdivé meno je: Adolf Freund. Tvrdí, že je z Malaciek.

Žid Lövi 14-ročným dievčaťom Mariou Bognár bol obžalovaný, a následkom tohoto uväznený, že sa ohavného zločincu dopustil. Tamejší okresný sudca povedal, že šesť takých pádov mal, v ktorých kresťania boli hriešni, inokedy v Segedíne vždy židia to činili.

Zmenky falšoval žid Emanuel Weinberger. Tri peňažné ústavy ošudil o 2600 zl. Tri roky bude sedieť

v žalári, kde sa mu bude pod istým o nesvedomitých gšeftoch snívať.

Syn Crispiho, povestného talianskeho „štátnika“, je kurentovaný ako prefikovaný zlodej. Ukradol totiž diamanty grófke, s ktorou bol uzavrel intimný pomer. S diamantami ušiel do Argentiny, tam vstúpil do služby talianskeho bankárskeho domu, ušiel s paňou šéfa do Uruguay, a keď potrovil peniaze nevernej ženy, nechal ju tam.

Trýznenie. V Čongráde uväznili dvoch žandárov, lebo strašne dotrýznili hospodára Ľudvika Mencsera. Nechcel sa priznať k akejsi krádeži, následkom toho žandári dali zakúriť pec, postavili Mencsera k nej a keď ho poopaľovali, priviazali ho a bili ho tak, že zamdlel. Vtedy mu ľadovú vodu liali do úst a na rany. Lekár konštatoval viac fažkých rán a proti nefudským žandárom zaviedli vyšetrovanie.

Horúčosť a suchota v Londýne. V Anglicku ešte nepamätajú na takú veľkú suchotu a tak teplé, ba horúce počasie, aké teraz panuje na celom britskom ostrove. Už od mesiaca nepršalo ani kvapky, čo je neslýchaná vec v Anglicku. Zem kryje veľká vrstva prachu, rastlinstvo hynie, tráva a stromy sú páčivým slnkom oškvrknuté. Menovite v Londýne cítia horúčosti. Nedávno teplomer v chládku ukazoval 88 stupňov Fahrenheita (+ 31 Celsius). Vážnu starosť robí nedostatok vody; vrchnosť už i zakázala polievať zahrady, verejné sady a parky, aby sa sporilo s vodou. Ľad strašne stúpa v cene, teraz je dvadsaťkrát drahší, než za obyčajných okolností; Neni tomu ani div, keď pomyslíme, že v Londýne vyše 20.000 metrických centov ľadu spotrebujú denne.

Slovo „toast“ je anglické a znamená prižiarený kúsok chleba. Až do jedenásteho storočia pľavali ľudia všetky nápoje teplé. Chudobní hádzali do rohov a pokálov žeravé uhlie alebo železo, bohatí žeravé zlato, alebo nápoje vopred sohriali. Inde, na príklad v Anglicku, hodili do piva alebo do vína prižiarené a ešte kádiace sa kúsky chleba na oteplenie nápoja. Pri pripíjaní pili všetci z jedného pokála a komu pripíjali, ten dostal spodok s tými prižiarenými kúskami chleba; dali mu teda toast.

Národy a rakúsko-uhorská armáda. Rakúsko-uhorská armáda pozostáva z 891.054 mužov. Z tých je Slovanov 430.642, a síce Čechov a Slovákov 174.268, Poliakov 75.672, Horvátov a Srbov 78.514, Rusov 74.675, Slovincov 27.513. Nemcov jest v armáde 227.230, Maďarov 172.234, Rumunov 47.276, Talianov 13.669. České noviny poznamenávajú na túto štatistiku, že pomer Slovanov oproti Nemcom bol by inakší, keby všetci českí officieri a poddôstojníci neboli počítaní medzi Nemcov. Tak Slovanov v armáde rakúsko-uhorskej je iste omnoho viacej, než táto štatistika vykazuje.

Železničiar musia platiť obecnú daň. Aradskí úradníci uhorských kráľovských štátnych železníc appellovali proti plateniu obecnej a cestovnej dane. Keď iní štátni úradníci neplatia tie dane, nemajú platiť ani oni vraj. Vec rozhodlo najvyššie forum, administratívny súd, tak, že zavrhol appellátu železničiarov a naložil, že musia zaplatiť tie dane i na roky, čo neplatili. Odvodnil to tým, že železničiar nie sú štátni úradníci, ale len úradníci, účinkujúci pri privatnom podujímateľstve štátu.

Tellurium (zemestroj) Jána Zigmundika, učiteľa v Pezinku (Bazin). — Krátky opis: Toto tellurium pozostáva v podstate z dvoch ozúbkovaných kol (a) a (b), ktoré nad sebou v šikmej polohe na 4 podporách (c), (e) sú pripevnené. Zem (f) prifahuje hore a dolu perá (h), (h) k ozúbkovaným kolám, okolo ktorých sa pomocou kľučky (i) zúbkami (g), (g) otáča. S dráhou zeme sústredne (koncentricky) je umiestený zvieratník (zodiacus) (m), m. Na vrchnom kole je viditeľné rozdelenie roku na 4 ročné časti, mesiace a dni, s menami mesiacov a častok roku. Posledné sú už zďaleka na štyroch farbách (biela, zelená, červená a žltá) znateľné. Reflektor (l) točí sa okolo svetla (slнца) j. Pod doskou je drôt, pomocou ktorého dá sa nástroj postaviť tak, aby rovník zeme vodorovne a osa jej kolmo stála. — Prednosti tohoto telluria pred dosavádznymi: 1. ono je úplne prirodzené, t. j. celkom shoduje sa s tým, čo v prírode skutočne sa deje: zem pohybuje sa vskutku, pod $66\frac{1}{2}^{\circ}$ ku svojej dráhe (ekliptike) naklonená osa zeme zostáva sama so sebou rovnobežnou (paralelnou), v nepremenenom postavení ku vesmíru; a tak nenosí ju rameno, na jehož konci by tancovala jako pri dosavádznych telluriach. Z tadiaľ pochodí jeho najväčšia jednoduchosť, názornosť, použiteľnosť a pochopiteľnosť. 2. dráhu zeme prezreme jediným pohľadom, preto ľahko a jasne orientujeme sa vo vesmíre. U doterajších tellurií je to skoro nemožné; 3. zemeguľu s jej osou možno i vypäť, keď treba na nej dačo vysvetľovať; 4. osu zeme možno ukázať i v kolnom alebo inom ľubovoľnom postavení ku jej dráhe (ekliptike) a tak predstaviť i následky takej polohy (večíté jaro, trváca rovnodennosť atď.); 5. dá sa ním znázorniť to, jako ukazuje sa kolovanie zeme okolo slнца v tom páde, keď predstavujeme si rovinu cez zemský a nebeský rovník preloženú vodorovnou a osu zeme kolmou (takto je najpochopiteľnejším povstávanie bodov snovratných (solstitionálnych) a bodov rovnodennosti (aequinoctiálnych), rozličné úkazy osvetlenia a oteplenia — päť pásov zemských —, konečne tá skutočnosť, že zem pohybuje sa pol roka nad, a práve toľký čas pod nebeským rovníkom; tu vidieť, čo značí nauka, že ekliptika (dráha zeme) robí s rovníkom uhol $23\frac{1}{2}^{\circ}$); 6. na mojom telluriume je zvieratník (zodiacus) s jeho 12 súhvezdiami veľmi šťastne a prirodzene umiestený, a tak jasne dá sa znázorniť to, jako vstupuje slnce do súhvezdia škopca, býka atď., aby v ňom za

mesiac zostávalo. Toto znázorňovanie ehýbä u iných tellurií, alebo stáva sa tak neprírodným spôsobom, že viacej mylí než vysvetľuje. Jako z tohoto patrno je, moje tellurium i v takých ústavoch je nevyhnutne potrebné, ktoré už majú iného tellurium. Pekný exemplár tohto zemestreja — ačkoľvek je jediným, ktorý kolovanie zeme okolo slнца skutočností zodpovedne predstavuje a následkom tohto je o mnoho názornejší a srozumiteľnejší teda i k vyučovaniu príhodnejší než všetky dosavádzne podobné prístroje, a ktorý dľa úsudku „výboru uhor. krajinského museuma pre učebné nástroje“ toľko je hodno, ako iné tellurium druhého systému, ktoré 125 zl. stojí — u pôvodcu v Pezinku (Bazin) je k dostaniu za 10 zl. r. č., pakovanie 1 zl. (toto má mať každá dedinská škola!); väčší exemplár 15 zl. r. č., pakovanie 1 zl. 50 kr. (pre mestské národné školy a vyššie ústavy).

Odhalený sudcovský omyl. Nemecké časopisy sdeľujú, že v Dortmunde jedna ženská oznámila súdu, že jej manžel r. 1890. spáchal vraždu na jednom baníkov. Vtedy keď zločin spáchaný bol, súd jedného robotníka istého Nickalského odsúdil ako vraha a síce na smrť. Robotníka i popravili ačkoľvek po celý čas pravoty rozhodne tajil, že by on bol spáchal zločin, ba tajil i beprostredne pred popravou. No, neuverili mu to. Nickalského obesili a ako teraz vysvitá, pravdepodobne nevinne. Štátne zastupiteľstvo zaviedlo rozsiahle vyšetrovanie, či fažká obžaloba manželky skutočne zodpovedá pravde.

Smrť. Eduard Ritter, bývalý správca ministerstva osvety v úradníckom kabinete gr. Kielmansegga, potom minister pre Halič v ministerstve grófa Badeniho, umrel vo Viedni v 54. roku svojho života. Po páde Badeniho utiahol sa celkom od verejného života.

Oheň. So dňa 27. na 28 sept. t. r. hneď po polnoci vypukol požiar na mestskej Bôrovej, na polhodiny od Martina ležiacej. Sú to gazdovské stavy baróna Ferencu Révaya. Horely dva stohy slamy, v blízkosti stavisk sa nachodiače. Hasičský spolok sväto-martinský dobehol rýchlo s jednou striekačkou na miesto požiaru, pristrojil striekačku a pri výdatnej pomoci tam nachodiacich sa kopáčov, majúc vody nadostač, podarilo sa mu oheň lokalizovať a tým zachrániť všetky staviská, ktoré by byly bez pomoci hasičov neomylnne ľahly popolom, lebo vietor len skoro obrátil smer na staviská. Sbor predovšetkým dokonale pooblieval všetky staviská a len potom oddal sa do oblievania a rozoberania stohov. Obstriedanie stavisk opakovalo sa zavše medzi prácou. O 5. hodine rannej sbor zanechal miesto požiaru.

Ziato v roku 1898. Direktor mincového dvoru v Spojených Štátoch, Roberts, podal štatistiku dôroby zlata v roku 1898. Na celom svete dobyli zlata za 290,000,000 dollárov (okolo 570 miliard rubľov), o 53 millionov dollárov viac, ako roku 1897. Na prvom mieste stojí Transval (79 millionov dollárov), Austrália za 68 millionov, Severoamerikánske Spoj. Štáty 65 millionov. V Rusku dobyli za 25 a pol mill. dollárov, v Britanskej Indii za 8 millionov, v Číne za 6 millionov. V tomto roku bude toho ešte viac, len z Klondyky očakávajú zlata za 20 mill. dollárov.

Pri krmení koní treba dľa „R. B.“ pozor dať na nasledujúce: Žriebä dobre krmíť hneď v prvom roku, lebo v tom roku pribýva mu na váhe a veľkosti toľko, ako v ostatných rokoch dohromady. Žriebä treba krmíť častejšie a v určitý čas, lebo koňský žalúdok je malý a neprijme odrazu viac potravy, ako žalúdok veľkého psa. — Kone krmíť nielen počas ťažkej práce, ale za dlhší čas i pred prácou. Pred ťažkou a rýchlou prácou netreba moc dávať, za to ale večer dobre koňa nakrmíť, lebo v čas nočného pokoja dobre mu trojí. — Kone jazdecké, alebo ktoré zapriahame do kočiarov, potrebujú viac ovsu, oproti tomu ťažké kone, ktoré chodia krokom, môžu sa krmíť zemiakami, kukuricou. — Pre kone, ktoré sa na čokoľvek potrebujú, je znamenitý krm sušené mláto. — Zelený krm treba dávať pred suchým a nikdy nemišťať zelený krm so suchým, na príklad s ovsom, lebo keď sa kôň napojí, voda vypláknú ovos do tenkého čreva. — Ktoré kone majú ešte dobré zuby, nikdy netreba im dávať krm namáčaný, ani varený alebo parený, ani šróťovaný ovos.

Majetok kúpili od grofa Zichy-Ferrarisa vyslanec Gejza Kubinyi a drevokupec žid Arnold Grünmann za 280 tisíc zl. v Barke.

Nové bane na zlato. V južnom Francúzsku, v departamente Gard objavili nové bane na zlato. Vláda už naložila úradné banícke preskúmanie na zlato bohatej pôdy.

Mac Kinley murárom. Z New-Yorku oznamujú, že Mac Kinley predseda Spojených Štátov stal sa murárom. Musel totiž vstúpiť do murárskeho spolku v Chicagu, lebo ináč by nebol mohol položiť základný kameň poštovej paloty v Chicagu. Stanovy Stonemasons International Union (Medzinárodnej jednoty murárskej) totiž ustanovujú, že pri nových stavbách žiadnym činom nesmie taký človek chytiť murársky riad do ruky, ktorý není členom spolku. Predseda Mac Kinley teda poдал prosbu, aby ho spolok prijal za člena. Netreba povedať, že ho jednohlasne prijali vydajúc mu legitimačnú členovskú listinu, na ktorej stojí: Mac Kinley, murár.

Vražda v Berlíne. V hlavnom meste nemeckej ríše udala sa tieto dni lúpežná vražda. Posiaľ ešte neznámy vrah zavraždil 45-ročného sochára Luigiho Valentiniho a olúpil ho. Valentini mal ten zvyk, že všetky svoje peniaze stále pri sebe nosil. Vrah sa akosi dostal do bytu, sochára zabil a čo našiel všetko odniesol. Polícia drží jednu ženskú v podozrení, lebo sochár ako starý mládenec mal spojenie s mnohými ženskými veľmi záhadného chýru. Meno zavraždeného sochára pred dvoma rokmi veľmi spomínali v Berlíne. Manžel jednej dámy dozvediac sa, že jeho žena prechováva pomer s Valentiniom, zo zúfalstva nad nevernosťou tejto spáchal samovraždu. — Valentini bol zamožený človek.

Kamenné uhlie v Turci. V chotári Turč. Sv. Martina a síce na východných svahoch Malej Taty už pred rokmi prišli na stopu kamennému uhliu. O náleze

rýchlo rozniesol sa chýr a z Haliče prišiel jeden podujímateľ, ktorý čas po čase dal kopaf, aby našiel ležisko kamenného uhlia. Tieto práce stály hodne groši a zainteresovaný podujímateľ už i v svojom záujme sa snažil utvoriť účastinársku spoločnosť, čo sa mu — tak sa zdá — i podarilo, lebo pred dvoma týždňami pod vedením dvoch baníckych merníkov zase sa počalo kopanie a vrtanie. Posiaľ dostali sa už asi 30 metrov hlboko a našli jednu asi na tridsať centimetrov silnú vrstvu tmavého kamenného uhlia. Merníci myslia, že najdu väčšie ležisko kamenného uhlia pod hlbšími vrstvami zeme.

Liečenie moru. Pasteurovský ústav v Paríži pod vedením dra Calmettea vyslal jednu lekársku komissiu do Oporto cieľom študovania morovej rany. Komissia počas svojho účinkovania prišla na veľavýznamné objavenie. Jeden zo sriadencov Pasteurovského ústavu Elie Metchnikov dostal totiž od dra Calmettea z Oporto telegramm, v ktorom ho uvedomuje, že serum proti moru, ktoré posiaľ len za ochranný prostriedok považovali, má práve taký liečivý účinok, ako serum proti difteresu. — Nie je teda vytvorené, že v Oporto panujúci mor bude mať tú dobrú stranu, že pri tejto príležitosti objaví sa liek, ktorým oslobodí sa človečenstvo od tejto strašnej choroby.

Rozpočet Segedína Výdavkov je na rok dľa rozpočtu 1 mill. 575 tisíc 380 zl.; príjmov ale 1 mill. 342 tisíc 380 zl.; chybuje tedy 233 tisíc zl. Teraz chcú sľachnúť 50 percentovú prirážku.

Vražda pre 5 zlatých. Zo Šopronu oznamujú, že pri železničnej stanici v obei Esterháza dva tuláci zabili jedného podomníka. Manželka podomníka bežala svojmu mužovi na pomoc, ale vrahovia i ju ťažko ranili. Zločinci zavraždeného potom olúpili. Všetko dohromady 5 zl. našli mŕho.

Smutná štatistika. Dľa štatistického výkazu, uverejneného v istom časopise curichskom, behom tohoto leta udalo sa 72 nešťastí v Alpách. Prítom 67 ľudí prišlo o život a 31 bolo poraneno, z ktorých ale tiež ešte potom daktorí umreli. Z tých nešťastí udalo sa 61 vo Švajciarsku, ostatné v Tyrolsku a Bavorsku.

Zhynulo 300 ľudí. V Dardshillingu (India) v posledných dňoch bolo opätovne silné zemetrasenie. Zároveň obrovský lejak spustil sa na celé okolie, ešte viac prestrašiac obyvateľstvo. Dľa prvých chýrov deväť Európanov a vyše dvadsať domorodých zahynulo. Železničná premávka je pretrhnutá. Obrovské čajové sady sú spustošené. Dľa novších správ 100 ľudí utratilo život. Vo Phule voda zaplavila bazár, pričom 200 ľudí zahynulo.

Nešťastie na lodi. Z Neapolu oznamujú, že švajciarsky konsul Heinrich Pfister urobil výlet na lodi „Mirlan“ do Pozznoli, kde mala byť veľká poľovka. Na lodi nešťastnou náhodou vystrelila mu puška a nábitok mladému diplomatovi úplne roztrieskal lebku.

Criginálne premávkové pomery musia panovať v Španielsku. Pred niekoľko dňami keď zo Sevilly jachajúci vlak vbehol na stanicu Carlota, tu nebolo ani náčelníka stanice, ani jedného železničného úradníka. Budova stanice bola ako vymretá a všetky dvere pozamykané. Za úplné dve hodiny stál vlak na stanici bez toho, že by sa živej duše bolo hlásilo. Vodič — bojac sa srážky — nechcel vlak pohnúť. Rozčulenosť cestovateľov s každým okamihom rástla, až konečne hlásil sa u vodiča vlaku jeden cestovateľ, ktorý vedel telegrafovať. Hneď vlámali sa do kancelárie stanice a novo-pečený telegrafista sadnúc si k stroju odtelegrafoval do susednej stanice v meste Cordova čo sa stalo. Tamojší šéf na to odpovedal, že dráha je slobodná a vlak môže ísť ďalej. V tom okamihu kde sa vzal tam sa vzal staničný strážnik — hrozne dofatý. Sotva vedel stáť na nohách a keď sa ho spýtali, kde je náčelník, horko-fažko vyblabotal, že pán šéf so všetkými úradníkmi dolu v pivnici leží. Vodič, strojník, cestovatelia, všetko sa tam hrmulo do pivnice tušiac nejakú vraždu alebo nešťastie. A čo tam zočili? Páni železničiarci ako zabíjajúci ležali vyvalení okolo vyprázdneného súdka vína. Spali hlboký sen „nevinných“. Neskôr vysvitlo, že v susednej dedine u kmotra náčelníkovho bolo krštenie a pokiaľ náčelník nemohol zanechať stanicu, dobrý kmotor poslal mu z krštenia súdok kapitálneho červeného vína, ktoré si pán šéf i so svojimi podriadenými úradníkmi i sluhami bratsky podelil a tak sa stalo, že sa všetci náležite opili a len strážnik, ktorý najviac zniesol medzi nimi, vzpomätal sa a horko-fažko vykriakal sa z pivnice prijať vlak, ktorý pre toto famózne krštenie musel dve hodiny zmeškať.

Dom z aluminiuma. Prvý aluminiumový dom nedávno postavili v Chicagu na jednej z najčulejších ulíc. Sústava budovy je zo železných traversi, múry a steny ale z ľahkého kovu aluminium, alebo lepšie rečeno z jednej liatiny, ktorá pozostáva z 20 čiastok aluminiuma a 10 čiastok mede. Celá budova je 64 metrov vysoká a má 17 poschodí. Prúčelie domu tvoriace kovové table sú 5 milimetrov silné.

DOPISY.

MOSÓD, 23. septembra.

Dôstojný Pán Doktor!

Ja nižie podpísaný na vedomie dávam ctenému obecenstvu, že mňa ako obyvateľa obce Mošodu akýsi Ján Pravdivý vyhlásil, že som vystúpil z cirkve katolíckej. Ja uznám, že som zhrešil, ale naopak že v mojom živote za ťažký hriech si pokladám, že som ešte aj ja pomáhal podporovať takú bohaprázdnú, prekliatu, podliacku, farizejskú, nesvedomitú bandu, ku ktorej ten

Ján Pravdivý patri. A ešte sa opováži celú obec za klebetnú vyhlásiť! V našej obci sa nachodí o veľa viac statočných ľudí, ako nestatočných; takýto Jano si myslí, keď je on v peci, že sme všetci. Ja som len jednoduchý, ale v tvrdej práci postavený robotník v železostrojnej fabrike brezovskej, kde moje držanie poznajú všetci predstavení od najvyššieho až do posledného pisára. Prosím Vás, Pane Redaktor, budte tak laskavý tieto moje riadky opraviť.

Zostávam Váš ctiteľ

Michal Strečok.

MARIA NOSTRA (Hont), 1. oktobra.

Preslávnny Pán Doktor!

Ponevác z našich ctených čitateľov nášho milého Krestana dosavád sa žiaden nedočítal ničoho o našej obci, umienil som si ja niekoľko riadkov spisať, jestli ste tak laskavý, slávny pán Redaktor, mi ich uverejniť.

U nás sa uviedol jeden veľmi krásny spolok našej krestanskej mládeže, skrze patrona sv. Alojsiusa. Tento spolok uviedol nás vysokoctený prevelebný pán kaplán, ktorý s celou silou počal na tom pracovať, aby nejakým spôsobom mohol našu milú mládež priviesť k čnostnému životu. Väčšia časť ľudu ho od jeho krásneho úmyslu odhovárala, že to sa také u nás nedá uviesť. Ale on len ďalej šiel s pomocou Božou, a čo sa nedalo myslieť, naša mládež ho krásne poslúchla a počala za nim po mravnej ceste kráčať. Ale nielen mládež, lež aj niektorí ženáci, ktorých je všetkých dohromady 60. Za predsedu je zvolený náš vysokoctený prevelebný p. farár Ambro Steinhübl, za podpredsedu ctený prevelb. p. kaplán Ladislav Nemečkay, za tajomníka ct. p. učiteľ a organista Ján Bilský, za podporujúceho úda rečnictva ct. p. doktor Ladislav Bübön, za kasira p. Jozef Czeszkó.

Tak 24. septembra sa nám utvoril slávnostne náš spolok, ktorý sa nám s tymito slovami započal a vždy sa započínať bude: Pochválen buď Pán Ježiš Kristus! Prvý predstavený mládeže Anton Žarnovič krásnou rečou v mene celého spolku s dobrým prianím privítal nášho prevelebného p. kaplána, ktorý neočakávanou radosťou nám prisľúbil, že bude s nami držať a nás k všeličomu dobrému vzbudzovať. Veď je to len chvályhodné, kde sa tak mladíci schádzajú a žiadne hriechne veci nekonajú, lež krestanské časopisy a užitočné knihy čítajú. Daj to Bože, aby sa tieto krásne spolky na mnohých miestach našej milej vlasti utvorily.

V našej obci je tiež veľký kláštor, v ktorom sú milosrdné sestričky. Vedľa kláštoru je krásny výchytný chrám Boží.

Včul s tymito slovami zatváram tento dopis: Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Imrich Škriniar,
kamenár.

ROVNÉ, 20. septembra.

Dôstojný Pán Redaktor!

Jeden z našich občanov a značnejších obchodníkov v Petersburgu, pán Beliš, odkúpil veľký hostinec v Rovnom od starodávnej familie Leimdörferovskej, teda to je už tretí hospodský u nás. Prv ale, nežli do úžitku vstúpil, celý tento svoj odkúpený dom hostinský skrze miestny úrad farský nechal vysvätiť a požehnať. Kresťan rád požehnáva a vysviaca všetko svoje, vysviaca domy a príbytky pre lichvu, stodoly, sýpky, pole a pokrm a práce svoje atď. Prestarobylá to obyčaj kresťanská! Veľkú váhu kladie kresťan na požehnanie božské. Keď náš spoluobčan miestnosť túto, ktorú prebral, dal vysvätiť, s tým teda prosil Boha, aby ráčil dom tento nielen svojim požehnaním, zdravím a duchom nábožným navštíviť a kresťanskými čnosťami v ňom prebývajúcimi ozdobiť, ale aby ráčil aj z neho všelijaký hriech a zlé vyhostiť, a ráčil spolu aj tým všetkým milostivým byť a odpustiť, ktorí sa volakedy v dome tomto proti Bohu a bližnému a proti sebe samým prehrešili; s tým aj prosil Boha, v ktorého rukách sú všetky srdcia ľudské, a ktoré On riadi, aby nedopustil, aby v tomto verejnom príbytku kresťanskom bol obrazený a meno Jeho sväté zneuctené, aby miestnosť táto neslúžila ku záhube duší a tela i majetku ľudského. Dôkaz to pevnej viery a nábožnosti nášho Beliša. Niet toho miesta, kde by ľudia Boha neobrážali, nešetria veru ani chrámu Božieho, ale veru tiež niet takého miesta, na ktorom by bol Boh svätý tak obrázaný a zneuctený, ako v krčme. Tu sa hriechy v rozličnej pekelnéj uniforme len tak hemžia. Nenajdeš toho príkazu Božieho, ktorý by nebol tuto prestúpený a prehodený. Tu sa zneuctuje znamenie nášho vykúpenia, tu sú prísahy a zlorečenia atď., nikde nenajdeš sa diablov toľko rehoť, ako pod oknami krčiem, ani nikde toľko anjelov strážcov plakať, ako pri dverách krčiem, ktorí anjeli čakajú tam na svojich sebe sverených. Či teda nie je to v poriadku, aby kresťanský hostinský vyvesil si štít a tabuľu takú duchovnú skrze vysviacanie miestnosti svojej verejnej? Aby každý z nej vyčítal nielen, že tu je k dostaniu: pivo, víno, paprikáš, aj „slabé“, ale aby bol aj upozornený, že miestnosť táto je taký dom kresťanský, ako aj iný, teda i tu treba počestnosť, statočnosť si zachovať, ako aj inde! Mnohí ale miestnosť krčmy zneuctia s tým, že krčmu považujú za pomyjový džber alebo za hnojovú jamu, do ktorej sa všetka necudnosť, špina nemravností a výstupkov a hnojavka hriechov vlievať môže. Nie, krčmy nemajú tento cieľ. Krčmy nesmú byť holohumnice diabla, kde sa meno Krista Pána, sv. kríž, kňaz, hrob, svätí, rychtár, notár, farár, učiteľ a bližný mláčia a čertovsky rajtarujú, a kde sa duša zabíja, a obraz Boží na obraz sviňský obracia, a zo zámožného gazdu svojou vinou zobrákom sa stáva. To nie je cieľ krčiem, ich cieľ je statočnejší. Ony sú potrebné nielen pre počestných ľudí, ale aj pre obecnosť, ktoré má rozmanité potreby, potreby nápojov a iných potravných článkov. Sú ony

miestnosť pre spoločnosť, lebo človek je bytnosť, ktorá spoločnosť ľúbi, aby sa v nej rozveselil, od každodenných starostí si medzi poriadnymi ľuďmi oddýchol, na duši i na tele sa zotavil. Na dedine sú nie kasína, ani všelijaké zábavné kruhy, ani divadlá, ani kaviarne, sú len jednoduché miestnosti, ktoré nesmieme hriechom, výstupkami, bitkou, zlorečením zneuctiť.

Vidíš v kresťanských krčmách sv. kríž alebo obrazy svätých. Z vonku na krčmách stojí napísané na tabuľkách: „Tu sa nesmie krmíť na ceste“, a prečo? Aby sa koňský trus a moč, teda nečistota, smrad na ceste pred krčmou nerobiť, teda čistota sa nakladá. Nuž hľa v kresťanskej krčme zvnútra najdeš takéto výstražné tabule: sv. kríž s umučením alebo obraz nejakého svätého, tu každý kresťan z týchto posvätných tabúľ vyčíta: aj tu sa nesmie nečistota a smrad hriechu robiť, hrešiť, zlorečiť, utrhať, omluvať, lúhať, bitky aranžovať, vrchnosti napádať a sviňstvá vykýdať. Z vonku keď nečistotu spravíš, potrese ťa pán slúžny, a keď ju vnútri spravíš s papulou, potrese ťa za to nie na dve zlatky, ale trestom večným najvyšší Pán sám Boh!

Znal som ešte v 40. rokoch v jednej dedine starého krčmára židáka, každé dieťa ho poznalo pod menom „Samek“ (Samuel), tento človek nikdy netrpel, aby kto surovo a divo napádal u neho Boha, vieru, náboženstvo, predstavených, kňaza, učiteľa, rychtára, notáriusa, vôbec žiadneho. Tu sa vždy ohlásil: „To nepatrí medzi pohárkami, to nedovolím, aby ste z môjho domu robili smradľavý záchod s takýmito blúzneninami!“ Veru ani u Samka sa neopovážil žiaden z papule svojej niečo nečestného vypustiť, ináč sa našiel pred dvermi, ba aj dostal štempel na chrbát s volskou žilou, keď sa nedal kapacitovať, že krčma nie je jama pre pomyje sviňské. Povedal aj to: „V kostole — vraj pred Bohom hikaš, pred slúžnym od strachu fikaš, a v krčme na plano vífúziš.“ Pekný to príklad pre mnohého kresťanského krčmára, ktorý mu ho ráz je sám podpaľačom bitiek, hriechov a zneuctovania statočných ľudí a predstavených. Samek mal aj tú chvályhodnú obyčaj, že pod službami božskými žiadneho korhela netrpel u seba, to boly jeho slová: „Ja som včera na šábes slúžil P. Bohu a išiel som do susednej dediny do synagogy, ty máš kostol pod nosom, hybaj sa pomodliť!“ Samek zomrel, nastúpil na jeho miesto zlý kresťan, dali mu meno „Chapkes“, ktorý sa dlho neudržal, prepil svoju kožu hrobárovi — zomrel.

My úfame, že náš rodák nás s čistým, dobrým nápojom bude obsluhovať, a že si nevyslúži meno toho nebohého zlého kresťana-kellnera „Chapkesa“. Boh ho požehnaj, daj mu zdravia a šťastia v jeho obchode u nás i v Petersburgu!

Vinšuje a praje mu jeden rovňanský Amerikán a obchodník v New-Orleane

... ik,

ODKAZY REDAKCIE.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „KREŠTAN“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Rukopisy nedávame nazpät' a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Aby pieseň hneď odobrená bola, **Št. B.**, uverejnili sme ju v kalendári a čo chvíľa pošleme tých 1000 výtiskov. — **Andrej D. v Žiline a Jozef Kl. v Malatine** s vašimi žrebami ani deravú podošvu ste nevyhrali. — **H. L.** Už máme toho po samé uši; a veď by sme radi boli, keby už raz iný mal príležitosť preukázať sa. — **Predplatiteľ vo V. Bytči.** Prečo ten otázkový Ján nepíše, to on sám najlepšie bude vedieť. My to tiež badáme. Neraz aj vrtkavosť je takým veciam na príčine. Ináč ako vidíte aj takto si vieme pomôcť cez ten jako zajačí chvôst krátky čas, čo Kresťana ešte redigovať budeme. — **Viacerým.** Ponevác by ste Andrejovi Rojkovi rádi blahoželali na Andreja sdeľujem vám jeho bydlisko: Dp. Andrej Rojko Lom (p. p. Forgácsfalva). Gemerská stolica. — **H. L.** Len sa ostichajte, však uvidíte potom, že je to pravda, čo som už aj iným odkázal: Kto si nedá radiť, dvakrát musí platiť. — **Juraj Dugas.** Váš list sme odovzdali tlačiarňi sv. Gerharda. — 1 zl. priletel z Čace od **A. A.** na Chlieb sv. Antona. — **Linz. Jozef H.** Tie dve zl. na kostol v Hore Levočskej poslané sme obsiahli a pošleme ich na patričné miesto. — **K. M.** S tým sedliakom si nezačínajte, aby ste nepochodili tak, jako istý trocha priostrý organista, ktorý mal veľmi tenký hlas, tak že ho ledva bolo slyšať. Pri vyberaní snopov sa osopil na jedného z veriacich, že prečo mu taký tenký snop doniesol? — Nuž prosím ponížene, odpovedal sedliak v svojej prostote, jaká je nóta, taký je aj snop! — **V. L.** a viacerým zvedavým čitateľom: Lurdský kalendár v slovenskej reči len Koloman Rózsa a jeho manželka vydávajú v Budapešti (VIII. Szentkirályi u. 30.). Cena 30 kr. Už vyšiel z tlače. — **H. J.** Pieseň o sv. Jozefovi a pieseň o lurdskej P. Marii dostať v Tlačiarňi sv. Gerharda v Budapešti. — **Ján V. v Orave.** No už vám nebudem dlho odkazovať, lebo v tom najkratšom čase vzdám sa redaktorstva, lebo sa už našla mladšia a bystrejšia sila, ktorej pokojne môžem prepustiť svoje miesto. Za tých päť rokov, čo Kresťan jestvuje, mal on štyroch redaktorov; a tí traja do hromady ho len vyše dvoch rokov redigovali. Preto ale i ďalej podporujte tak hmotne jako i mravne tento časopis. — **J. V. Šipkové.** Nerobte si z toho nič. Už máte tolko rokov za chrbátom, že ste mohli počuť: Jaké prasa, taký kvik; jaký človek, taký zvyk, jaká chasa, taká krása.

Knížná polica.

Listy Adiny 167 strán. Cena 1 zl. Predplatelia Našej Nádeje ho dostanú za 65 krajciarov v Tlačiarňi Sv. Gerharda v Budapešti (VIII. Práter u. 44.). — **Svätý Anton Paduanský.** 32 strán. Cena 10 kr. Dostať v Tlačiarňi sv. Gerharda v Budapešti — **Príprava ku sv. spovedi a sv. prijímaniu.** Toto asi 23 strán obsahujúce dielko stojí broš. 10 [kr. Dostať ho v Tlačiarňi sv. Gerharda. Vrele ho odporúčame. — **Kresťanské devy.** Tento výborný sošit slovenčil a vydal dr. **Jozef Janda** v Budapešti (Maria-Teréziatér 9.). 16 strán s obrázkom. Cena 3 kr. Veľmi vrele odporúčame, Druhé vydanie. — **Moje srdco také, a tvoje je aké.** Cena 4 kr. Vydala Tlačiareň Sv. Gerharda v Budapešti. — **Tót-Magyar Beszéd- és Értelemgyakorlatok** (vezérkönyv tanítók számára). Irta Medriczky Kornél. Cena 80 kr. Dostať u pôvodcu v Lužnej (v Liptove), alebo v Tlačiarňi sv. Gerharda v Budapešti. Vrele odporúčame.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 08.35—08.85. Od Tisy 08.05—08.60. — Od Pešti 08.30—08.85. — Zadunajské 08.35—08.45.

Raž 6.45—6.65.

Jačmeň na krmenie 6.00—6.20. — Do pálenice 5.70—5.90. — Na pivo 6.60—7.00.

Oves 5.40—5.50.

Kukurica 5.05 5.25.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
14.40	13.80	13.20	12.60	12.00	11.40	10.80	09.50
			7½	8			
			7.80	5.80			

Otruby fajnové 4.20, grobovité 4.30.

3. **Strovy.** Veľká biela fazuľa 7.00 — Malá 7.75 Hrach 11.00 — 13. Pšeno 04 7.00 — 5.00 Konopné semä 10.50—11.00.

4. **Semä na sejbu.** Červená datelina 30—32 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 36—40 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. **Hyd a vajca** Kura 70 kr. — Sliepka 80 kr. — Kapán 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 2.50. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.90. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. **Telce.** Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kilogram.

Masť a slanina. Sviňská v sudoch 50 51 zl. — Bielotabulová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 46—47 zl.

FILIÁLKA
banky „TATRA“ vo V. Bytči

dáva požičky na intabuláciu na 7%.

Mimo štamplov platí stránka našemu
advokátovi za intabulovanie **len**

	do	100	zlatých	1	zl.	—	kr.
od	100	do	300	„	1	„	50 „
od	300	do	500	„	2	„	— „
od	500	do	800	„	2	„	50 „
od	800	do	1000	„	3	„	50 „
od	1000	do	1500	„	5	„	— „
od	1500	do	2000	„	6	„	— „

Filiálka mení za najvyššie ceny aj

Ruble, Dolláre, Marky a Franky.

Filiálka banky „Tatra“
Velká Bytča.

KATHREINEROVA

Kneippova
sladová káva.

Baběnko aj mne!

Najobľúbenejšia káva v premnohých rodín. — Od veľa rokov dokázala sa ona byť tým najvýbornejším doplnkom k obyčajnej káve. Lekári ju odporúčajú deťom, slabým, pri chorobách nervov, srdca a žalúdka čo jedinne zdravý dôdatok k obyčajnej káve.